

8. Febr. 12. 1841

Tekintetes Kormányzó Ferencz úrnak
Kritikai megismerés végett.

A
TITULOGUSZ
NYELVÜNK ÉS NEMZŐJE.

Vessüm a' nemzeti jatekosok kormányzójának
hazafigyelésére, és még inkább azon critical megismerés
szerepére, mellyel elragadtatva a' széknek, ~~az igazságnak~~
szerepére, nem épen koromhoz illő szabadság-
gal és bátorrággal lépem vala fel, ifjú pályám-
nak a' legeszebb korszakára nyújtok — Figyelem
Lisztúrának egyike telkes vedőjének, Melosa,
gov Cs. és Kamara és Törv. Prónai báró Prónay Sán-
dor úr ö' nagyságának, Ki nem csak kiváncsi,
hanem Aristarchusom is lenni méltóztatott. Szabad
legyen ezen diuvidéssel az egész haza előtt bűnt
keltednem, és legyen szabad nem csak azért, hogy álta-
la háláadásom szívenek, mely részben elge-
tesse, hanem azért is főleg, mivel elhagyatnom
nem lehet, hogy az itt következő philologiai vizsgálata
a' maga létele ezen csillogó szerkesztéshez kövönke-
tsé.

A Meltóságos Tudótárs ezen kifejezésem
akada fel, a' Hű sereg mely imex verben áll:

Hogy lássa a' gonosz, & föld sörnyeteg,
Hít, meg vesztegetett a' bűnök mészlaga,
Lássa a' törpeket, a' Hű sereget:
és gyűlölje amott s ekkor hazagja.

Fitt

Mind⁹⁴ az első teljességgel andathatni okát a fen-
akadásnak. Nyelvünk geniusza minden bizonytalansá-
gokba tette volna az Hiit nem különben, minn a hogy
a Boldogok és szentek - et kedveltis jobbesíteni, midőn ezen
névszók helyet Vitetett mással érkezők a sereg gel
kiszokos össze kötöttesben állanak. Szalóban úgy ki-
vanta volna ez is mind ő, mind a' kép világszabó-
volta mind az amarr és erekes relatívumoknak érvelme-
sőbb megkülönböztetése. Ittomban a' cím nem sere-
de meg a' seregöket és sereget ragasztam a' Hiit
hoz, grammaticam törvénye ellen való vétetnek tar-
tam; és - így kezdett olvashatni a' Philologus.
Az egyesemi grammatica parancsolja, hogy a'
kiszokos névmásnak a' bíró vagy bírasott névszóra
szalóban úgy, minn némelyben meg kell egyeznie.
S ki előtt volna az idegen, hogy itt a' serege és seregök
ezen némely névmási alkalmány: sereg-ö és se-
regök? S ki nem tudja, hogy ki névszónak egy-
mási bírási és bírasati szerkesztése ugyan-
ellen némelyes név mások, szerit? És midőn erekes
érti, és érti az, hogy az ö és ök úgy különböznek
egymástól, minn az én és mi és te és ti, mely
fölvel verem edhennék arra, hogy az ö és az ök kel-
az ök és az ö vel felelője? Bizony, ha a' hiit
seregek roszul van mondva - pedig az ok
rosszul van, hogy példa rea' az egész nyelv iövé-
netében nincs - ezen azon okból van roszul monda-
va a' Hiit serege is, és ezek minien úgy mint
az ö lakja és ök lakja, és az én kezünk és
mi kezem és a' te kezek és ti kezek
S midőn paraxs ez az még is, mely érvelmeinket

az érnék ezen mondásaitól: Hiuk seregök, énekek énekek
viszka tolya, s literaturánkna legnebb lelkeit - titeket,
hiszifaludy, Berkesenji, Kiss, Virág, határnyj! s ma,
gát előranggu grammaticusunkat Prankai is, ezen
rendelenebbetkez sükta pontam: Hiuk serege énekek
éneke? Micsi kérttemünk viszka az ilyenek hallásról -
Gracsiak legszelbükök, Olympusziak egyjüök? Mi
pedis bennünk amnyira, hogy az egyess a többessel
öfne? Kavarjuka? És miért epen csak egy eslen eseben?...
"Ex egyjetten eseben?" - Ujoman hangra vala érv,
"Haj; s imé" laiom, és, Genieszai nyelvünknek, elöt,
tem lebegni: és láram és; és hallam és.

"Ex egy eslen eseben e?" - Haj nem tudod-e, hogy
nyelvemben a poss homines emberek man az az homi,
num via illius? S ezek: utammam, via illius mea, u,
tammad, via illius tua, utanunk, via illius nostra, u
tannakok, via illius illorum? Nálam az insidiae eo,
rum - kivéven Erdélynek nemely vidéke - az ő lesök,
és nem az ők lesök. Pedig igér alalban: ők lesök,
s nem ő lesök. Elfelejtetted. É magam tettem, medulla
mei feii; magad tetted, medulla tui feiis; magunk
tettünk, medulla nostris feimus; magarok tettetek,
magok tettek, medulla illorum fecerunt formái az en
nek ezen helyesebb formája helyese: magam, magad,
magunk, magatok, magok TETTEL. Pedig nem ma
gam hexem, magad hexed, magunk hexünk; magarok
hexerek, magok hexök, hanem magad, magunk, maga
rok, magok HÉTEL. Ismeretlen-e előtted ezen hazioga
sáram: Aa eni, se, mi, ti, ök, elmenssem elmensel,
elmensünk, elmentesek, elmentek volna. Vagy, sem "E"
lyes névmaissaim kiráimák, hogy így haziogassam Aa
eni elmenssem volna, ha se elmensel volna, ha mi el

Via illius vestra,
utannok,

692

Umen

mentünk voltunk, ha is elmentetek volna, ha ők el-
mentek, voltunk, minthogy elmentünk, fogok, fog-
fogunk, fogtok, fognak, és minthogy ambar en dicsőítet-
tem legyenek, legyen, legyünk, legyenek, legyenek-
mondok - ? Nem, ez eselkednem szinte lehetetlen. Ipa,
lőben ez sem. Minch usama olvasam, valék, olvasai
valék, olvasunk, valék, olvasatok, valék, ol-
vastak, valék. A nemer genium tars truaxia is
igy hajogalom en arthas: Wenn ich, du, wir, ihr, sie
gelesen ist, Nachdem ich, du wir, ihr, sie abge-
gangen ist.

„De se talan abban sem egyet megvelem,
hogy olvasott, hirt érdemlett, sokas látott emberek-
felhozott példákra mondok? Értéknél, hogy olvas-
tak, hirt érdemlették, sokas láttak emberek felho-
zott példák seisevenek általam törvénynek? Hirt
eség kívül a sarkalatos állam exereztetéseivel sem
vagy megelégedve, és önműsőbb fognád sőtlem hallam
az exer emberek, önműsőbb az sok emberek-
mint az exer és sok emberek. Megfoghaszlan e,
lötted az ilyen exereztetés is: ha kéri, kéri, sekerőst,
bek, nálanál, kiállítás az úgy nevesen köztönges. Próbá-
siet, mely köztöngbe kerül, ös homályba nem bor-
tottak volna. — ”

„Egy labon meg denki sem jár, hanemha elven,
tette egyiken, és akkor a manko leve helyébe; és meg is a
romai nyelvi genium cito pede labitur actas, poena
pede claudo, pede libero pulsanda tellus - mond is en
is labas, kerek, vállas, füles, simer, a labak, kerek, val-
tak, fülek, szemek helyen midőn akarom. — Az indi-
latnak ezen exanalaro xarajarává: Az Isten adtak!
adtak! Isten teremtetek! nem is említem, és elhallgatom a

6 sem:

7—

65

tervezek meg, midőn a Hűk serege előterjesztésben
az Ö-t az Ök-kel felcserélem. Eddig se most en. „
„Ihát ha a Hűk serege éppen olyanforma mint az Ö
~~„~~ seregök, és Ö ismét nem hasonlatlan, sőt egy exact
Seregek? Te azt mondd, hogy a Sereg-e amyi
mint Sereg-ö. Hogyan van tehát, hogy ezen személyes
név más a (2d esetben) a Seregek mellett és csak Ö és
nem Ök? Holon valamint a Sereg és Seregek egy,
másról különböznek, és szerint kellene a név mások
nák is különböznie, éppen úgy, mint az ö-vé övék.
Vagy ha nem kell, és a Seregek-ö jól van örvéte,
tetve, nem képzelem, miért volna rosszul az Ö seregök?
„Ihát ha egyszerűen továbbra a Hűk serege az Ö
Seregök nem egészen szímből felcserélés, hanem csak
szímből cserézés. Itt en szimbólaim nem csak az esk,
kez szollanak; szollanak azok az érzékekhez is, hogy
nem mindenkor sebesek mind a késeknek eleger, ki sagat
hazná, azt. Így hasározom én meg az esk nemely kiván,
sagáinak feláldozatásokkal, az érzék kedvéért ezen
formákas — usamam, utamad, utanunk, utamások, uta,
not, pappaim, pappaid, pappaink, pappaisok, pappaitk,
elmentem, elmentél, elmentünk, elmentetek, elmenek,
Volat A, L E G Y E S, V A L A, olvasom, hirt eidemlen
emberek: így a kérdésben forgó az Ö seregek és a Hűk
serege formái. Ekepen az örvé seiet szimbólókhoz
melyosabbak ugyan, de hasonlatlanul is nebbek mint
p. o. a k-val sebes, és ezért a keszevebb hallás elői
mélián, rosszul thekegő Ök seregök, Hűk, seregök,
Hűknak seregök. Dezen nem vonok én itt nagyobbhoz,
mely szimbólaimra, mint ott szoltam, vmm, hol a sebb
Sengre kedvéért, és különbözö hangzau kévszavak és
gyenbő hangzauvá olvasuva hívók örvé. Valamine
az Ö és Ök, a Hű és Hűk egymásról különbözö
szimbólók, így különbözök ezek is egymásról: Ser.

Lés

Stor, hel, hol ugyan is Stor ordo Stor angustum, hel
locus, hol eras (: holvel mennek. Reigi sentenciái.) I megis
midőn ezt akarom előtejeztem: tertius-locus-ordo is
nullus-locus, harmadoszor is schol - mondok; s az,
a' ki a' Hiuk Seregei exercitus Levium illius nak
látja, tertius-locus angustus is nullum eras nak fog
ja minden bizomnyal a' harmadoszor is schol - is látja
- I mai most vagy azon szabadságonról is kellene mon-
danom, hogy az Euphonia hatalm szóvén szó követ essem,
vagy ha erről lemondanom nem csak nem szükség, ha
nem velek is fogna lenni, úgy bátran étherek exutan is
mint eddig az Seregek is Hiuk Serege formával;
s bátran hiatal a' poézis is fennt próza mivel ben, hol
az ők Seregek is Hiuk Seregek nem csak nem fiép
is fennt hester, harem hiba is volna. - "

" Attanban tudom, hogy se engemet mind Emeltem
is hiba szabadsággal jog vádolni. Am légyen is
légyen úgy! I ha csak az en Királyi szerem e' az egye,
dül, mely magának ily en szabadságon szent tartott
is szent tart? I nem tudod-e Hellennak, TKX XX XX
XX XX (is nem El Si) Paragw XX, neutralis con,
struivit? Nem-e az angolai: The Thall are (is nem
Tall, vagy is) lary, she, little are loud; she Fair are
stutish, she Ugly are proud? I nem az eny imethet
hasznó szabadság - e' en nemesben is: Die Grossen sind
paul (: a' nagyok rest, is nem refek) die kleinen geschwäxig.
u. s. w. - ? I nem-e az allerding, hol At
ler soh, Dings egyes eserek? Luther (: Gramm. Geop.
v. Klopstock) en szabadságon meg akara szó szem nyel,
venek genuis szai, is keny szere, hogy allerdinge -
mondjon, is ne sch allerdinge - es. I nem engedél,
mekedest is allerdinge - min salan a' Hiuk sere,
ge is fog maradni allerdinge marada, mind e' mai

najiglan

szarja L. 15.

hol anyam Roma! a' literatura forog fenn, mint Horvát
barátunk, ki ezt a munkát nem csak nem gátja, hanem ön
költéségén nyújtattatja. Sedig azt mondja, hogy ezt igen
sokan Vig László ellen való sajnálatok fogják nézni. A
munkát most B. Prónay Sándor olvassa. Tartalommal
a' hálával. Sok hetet mulassam otthonom könyvházában,
és ezt meghörömmel kötelesek, való. Itt juss eszembe
la: Quisque duos patimur manes. Edes Uram bátyám! Quos pa-
timur. Nem olyan é' ez min, a' mi ... link volt? ?

Legutóbbi levelei Edes Uram bátyámnak nem
mutatnak meg Horvátoknak. Egy alatta ezt Victorius
is. Fajta volna neki az, hogy Orosz-Perzsa nevelik, pedig
fajta volna a' nélkül, hogy az a' fajta gyögyulásiára fogon
volna lenni. Prónay Sándor azt mondja, hogy a' gramma-
tica nem Logica. Hát mi, és mi há, kérdi Pista tölem;
és véde állásait. — A Magyar Nyelv Értekezése Kld.
T.B.A.R. ista, és nem Horvát. — Edes Uram bátyám!
Nem felejtettem el Edes Uram bátyám az Epigrammák
közül D.M.P.M.C.S. — az a' proverbium hasonlóságot?
ősz is úgy kellene festeni, mint Baktit, és lehene pedig
minden bizonnyal. Hát Vt.R.A.S. az E-vel. A' szöveg
E-ről a' sok I-re. Eschenburgnak ezen dalában:
Elegie an Doinde, e szöveg a' hadtam:

Eh Ich, d'Ich, In, d'Ir, d'Le. Liebe kamte.

Lyrische Anth. v. Mathisson III. Th. 1. 1. 1.

Lp.

March Eringjei* nem ismerem. Schedius meg is B. és ben van
és minis egyebb, kinek kereskenem, és könyves, venni minis pontosan.
Ragályi Tamás Győhének ismer egy új darabja, veré meg mely
Dokus barátunknál sines meg. Elfeledtem Eringjei. Tamás
a' Segiőjei Parakon nyomtatásaja. Turoramban a' Szép
testetecicájai fogja recenséalmi. A' Cserei epistolái tük
Zel olvasza nálunk. Átok ki vammak osztozatra. Állá-
Zaros kösönnetünk ére. Dacsa Horvát mindenek felte-
becsülke az Egyetem javára. Jó, igen jó, igen jó az! att
mondá midőn vele közlöttem; Tetszik Horvátnak is,
de a' kép alá metkeem nem épen bátor, és hadja a'
Latan Univ(ersitást).

* Mathisson Erinnerungenjei.

Beatus

Személynek mégsem írtam. Elvoham foglalkozni a szűz
 a kedvelőjével, meg ezzel a hiúk szerep-rel, minn-
 hogy mind a kettőre volt kedvem, s pedig akkor kell volt
 a város, azt mondja Sugovics, míg meleg! Azután
 egyebet is dolgoztam. Probacsiék a szűz szerep-ben, járnak,
 buszokban. Most egy engedelmes szűz szerep-ben Epigramm-
 im - mert Dalok nem voltak, s én dal talán nem is
 tudnék írni - már regén tüzben vannak; s könnyen meg-
 esherik hogy Edv. J. H. is köveim fogja ölelni. De pro-
 balmi mégis csak kell. A Barócihoz kezdett Episto-
 la, nem folytatatom. Elvoham szűz szerep-ben s úgy jár-
 tam minn a minap a Reductban egy mártírt. Epen
 már volt mint a mint képzelmem. - A tüz ellobban.

Regén akartam leidekni Edecs Uram Baiyámor
mint szerkiki Poëixinkban a Kinnesem? Csokhonai
nál: Hijaaba már, Kinnesem, hijaaba. Csak a hatal
jég saionaba? . . . Ez közél olyan kepfoglemmi mint a
ropasaxál. Daykanak sitkos bujában vagy Es
deklés - eben előfordul satán így: mely iszra adja
Kinnesemes. De ott satán nem az a Kinnes, a mely Cs. nál:
Kinnesem Galambocskám. —

Hagyj befejei segrap elott Vikarissnak, hogy Vi-
 rag Poemajibol mar csak egyetelen is vagy on katra. Luk
 arolas nyomtatta ki, melyek meg nem jutak & i. s. M.
 Minervaban.

Nagy titok volt, és ez ma már hányan igen nagy
titok volt az, hogy ki tette fel az a 100,000 fölül való,
pálya kérdése. Kulcsár kérdése: "Hová van ez a
gá?" En! És ugyan H. elbeszélte, hogy Virág egyebek
nem is, hanem egy papiroshaza ez: Ez lesz a Hazai Judo-sítástól
jött, Irodának, és ez csak tréfából és a tréfa meg,
azonán tartott, minthogy Virág a túrvész által nagyon
meg volt karosítva. Alomban az a solemnis gyűlés-
meg és a tréfa! Az a Lchel kúria, meg az a hírdő,
és az 100,000 fölül, és a juralom kivételgása."

sásárol! S exenfelül még a' Tiber Megokozése is ajándé-
ka Kulcsár fíradtságára! Primum senectus? Horvá-
mnap veve levelet Bécsből. Terenciáj írja, hogy Sándor
nagyon haragszik Kulcsárra, hogy a' jussalomjelenés,
sel. és a' pénz kivontogatta oly sokáig késem. I — ime
az, 100000 for. való jussalom irása nem Kulcsár hanem
Sándor sevé. —

Inssalom a' kehegy-re seendő' crisis! Insa-
lom a' Górkai sorokas! I' vaiva párom, miné H. D. D. D.
a' Felséges uras.

Pest, Februar 12 d, popanapom, 1841.

Gondom van a' küldesendőkre. Szemere Pál